

До сторіччя формування Української наукової стоматологічної школи

І.П. Мазур

Лікарські товариства у формуванні Української наукової стоматологічної школи: історіографічні нариси

НМАПО ім. П.Л. Шупика, м. Київ, Україна

Резюме. У статті представлено історіографічні нариси формування української наукової стоматологічної школи. Прослідковано історіографію лікарських товариств стоматологів, а згодом Асоціації стоматологів України як правонаступниці науково-практичного товариства стоматологів України. Висвітлено роль лікарських товариств на процес формування і становлення української наукової стоматологічної школи.

Стоматологія як наука формувалася тривалий період часу та пройшла кілька етапів свого розвитку від цілителства та народної медицини, що йде своїм корінням з часів палеоліту та набуває характерних рис за часів Трипільської культури та документально зафіксовано в часи Київської Русі. У середні віки стоматологія має характер ремісництва та циркульної справи і практично не пов'язана з медициною. Разом з тим з новими методами лікування з'являються нові матеріали, інструменти. Практично залишився без змін такий пристрій, як кофердам, який слугував не для захисту від слини, як у наші часи, а для захисту слизової оболонки порожнини рота від розігрітих матеріалів для лікування карієсу та його ускладнень. Формування стоматології як медичної спеціальності на теренах України відбулось на рубежі XIX–XX століть.

Із другої половини XIX ст. питаннями лікування людей займалися земства, що неможливо було без відповідної фахової освіти та підготовки медичних кадрів. Відповідно, держава розвивала вже існуючі та створювала нові медичні факультети при університетах. Медичні університети відігравали значну роль у формуванні професійного середовища й були центрами просвіти.

На тлі активного процесу формування медичних університетів медична спільнота організовувала наукові зібрання, медичні товариства, узагальнювалась інформація про санітарно-гігієнічні і протиепідемічні заходи, готувала доповіді для губернських медичних звітів, впроваджувались нові медичні розробки та методи лікування. У розвитку медичної галузі відігравали саме медичні товариства, які були ініціаторами зібрань, земських з'їздів, видання наукових праць, медичних журналів, що віддзеркалювали наукову медичну думку.

Стоматологічна допомога в Україні за періоду Російської імперії була представлена приватними зуболікарськими школами.

Воєнні події, багаточисленні пораненні щелепно-лицевої ділянки, необхідність надання медичної допомоги й наступної реабілітації зумовлювали необхідність включення зуболікарської освіти й галузі медицини та викладання в медичних університетах. Про це неодноразово наголошував професор М.І. Пирогов. У 1879 році професор університету імені Св. Володимира М.В. Скліфосовський на з'їзді лікарів і природознавців виступив з доповіддю про стан зубів у мешканців Києва та взаємозв'язок із загальним станом і харчуванням. Однією з його пропозицій було розпочати викладати хвороби зубів і порожнини рота на медичних факультетах. Ідея включення освіти зубних лікарів та дантистів до курсу навчання медичних університетів була висловлена та підтримана О.К. Лімбергом. Слід зазначити, що у Львівському медико-хірургічному інституті в 1828 році професором Карлом Прокопом Калігою була організована кафедра лікування зубів і дантистики.

Наприкінці XIX сторіччя відповідним наказом Російської імперії «О преобразовании обучения зубо-врачебному искусству» було два спеціаліста, що надавали зуболікарську допомогу – зубні лікарі й дантисти. Ці спеціалісти не мали загально-медичної освіти та не вважались лікарями. Зубні лікарі навчалися у приватних зуболікарських школах протягом 2,5 років за затвердженими програмами, після чого вони повинні були складати іспит на медичному факультеті. Дантисти навчалися за індивідуальною програмою у приватних зуболікувальних кабінетах з наступним складанням іспиту комісії при університеті. Дантисти мали право лікувати тільки зуби, а зубні лікарі ще й захворювання порожнини рота. Разом з тим на той час надавали допомогу лікарі з вищою освітою, які спеціалізувались на зуболікарській допомозі, щелепно-лицевій хірургії й називались лікарями-одонтологами.

Перші зуболікарські школи в Україні було засновано наприкінці XIX сторіччя, в Одесі у 1893 році Т.О. Тичинським та І.І. Марголіним (1896), у 1898 році в Києві лікарями Л. Головчинером, С. Лур'є, О. Плінером. Згодом відкрились перша Київська зуболікарська школа Л.С. Бланка, Київська зуболікарська школа приват-доцента Київського університету Св. Володимира М.М. Жука. Приватні зуболікарські школи відкривались у Харкові, Катеринославі, Львові. Після проходження навчання у приватних школах складали іспити на право займатися зуболікарською практикою в медичних університетах. Викладання стоматології в зуболікарських школах було на високому рівні, оскільки педагогічний процес було організовано переважно фахівцями, які отримала вищу медичну освіту. Лікар Ісаак Ілліч Марголін, засновник одеської зуболікарської школи, був за своєю освітою лікарем-одонтологом, закінчив медичний факультет Київського Імператорського університету св. Володимира. Свою викладацьку діяльність поєднував із просвітницькою, протягом тривалого часу очолював «Одеське одонтологічне товариство».

Збільшення кількості фахівців стоматологічного профілю, їх активна професійна взаємодія, зумовлюють необхідність поглиблення їхніх знань шляхом організації фахових співтовариств, видання наукових збірників, журналів. Організація зуболікарських товариств у Києві (1899), Одесі (1897), Харкові (1902), їх активна діяльність була значним поштовхом у розвитку стоматологічної практики та освіти.

Утворення лікарських товариств було зумовлено необхідністю побудови взаємозв'язку між професорами медичних факультетів і практичними лікарями. На засіданнях товариств відбувався обмін науковими розробками між собою й між вітчизняними та зарубіжними вченими, інформування лікарів. Видатні вчені-медики читали лекції про нові прогресивні методи лікування, популяризували наукові досягнення медицини на той період часу широкій громад-

ськості. Лікарські товариства були майданчиком для розповсюдження медичних знань та наукового вдосконалення лікарів. Разом з тим відбувався і зворотний зв'язок – через звіти земських лікарів, визначали та обговорювали питання епідеміологічної ситуації у країні, розповсюдженість захворювань і методи профілактики. Важливим аспектом діяльності лікарських товариств були організація та проведення дослідницької роботи, координація проведення наукових досліджень, отримання науковцями фінансової допомоги для проведення наукових досліджень. На засідання обговорювали питання між-колегіальних стосунків, побутових проблем лікарів. Одним з головних напрямів діяльності лікарських товариств була організація наукових конференцій, з'їздів, де на більш високому рівні обговорювалися питання наукових та практичних проблем медицини.

З ініціативи одонтологічних і медичних товариств обговорювалися питання освіти, наукових підходів до лікування зубів і порожнини рота, нових технологій протезування зубів. Важливим аспектом діяльності лікарських товариств був випуск наукової друкованої продукції.

Починаючи з 1860 року на теренах України виходив перший щотижневий науковий журнал «Современная медицина», в якому друкувалися статті відомих учених, викладачів університетів і представників медичних товариств. Відображенням стану медичної допомоги в Україні були земські медичні збірники, наукової думки передових професорів – журнальні публікації медичних товариств, таких як «Товариство російських лікарів у пам'ять М.І. Пирогова».

Медичні університети разом з лікарськими товариствами були центрами наукової думки та спеціалізованих видань. У той же час каталізатором розвитку стоматологічних видань були одонтологічні товариства, коштом котрих видавалися науково-практичні журнали, організовувалися науко-практичні зібрання.

Про активність українських одонтологічних товариств свідчить той факт, що до 1917 року на території Російської імперії видавалося шість журналів, присвячених питанням стоматології. Три видання, а саме «Практическое зубоврачевание», «Зубоврачебный ежемесечник», «Зубоврачебный посредник», видавалися одеським товариством одонтологів. Через стоматологічні видання одонтологи, зубні лікарі й дантисти ділилися своїм досвідом, на шпальтах журналу подавалися розлогі практичні поради початківцям. У виданні «Практическое зубоврачевание» приділялась увага нових технічним розробкам у галузі протезування («До питання про алюмінієві протези», К. Руфь), описувалися техніки зняття відбитків («Три рідкісні випадки зняття відтисків», Я. Плотичер). Неодноразово підіймалося питання лікування зубів у дітей («Чому треба зберігати молочні зуби», Я. Корнеліус). Як і сьогодні, було актуальним питання для стоматологів інфекційного контролю у стоматологічних закладах («Які заходи безпеки повинен вжити одонтолог щодо туберкульозного хворого»). Обговорювалися питання організації лікувального процесу, вартості стоматологічних послуг («До питання про зуболікувальну таксу», М. Кутуков).

Одонтологічні товариства опікувались питаннями громадського здоров'я людей та дітей, впливали на державну службу охорони здоров'я. Питання, які обговорювалися на засіданнях і друкувалися у фахових виданнях, актуальні й сьогодні. На одонтологічному товаристві 9 листопада 1913 року зубний лікар І. Гершанський зробив доповідь про проблеми захворювань зубів серед учнів, де навів статистичні дані карієсу в дітей містех Москва (90%), Харкова (95,5% у дівчат і 98% у хлопців) та Одеси (від 72 до 95% у залежності від школи). Потім порівняв рівні стоматологічної допомоги дітям у Німеччині (більш ніж 200 шкільних амбулаторій) та Одесі (одна амбулаторія, що надавала стоматологічну допомогу дітям безкоштовно). І з запитанням «І що ж тут може зробити одна амбулаторія?» звернувся до членів това-

риства та читачів журналу «Зубоврачебный ежемесечник» (І. Гершанський «Чи достатньо в Одесі однієї зуболікарської шкільної амбулаторії?» (1913. – № 12. – С. 2–8.). У журналі «Зубоврачебный ежемесечник» існував розділ «Громадська та шкільна гігієна зубів і порожнини рота», де було представлено статі про питання нових методів профілактики та лікування зубів у дітей, організація та діяльність шкільних амбулаторій («Виникнення амбулаторії для учнів міських і народних училищ і зуболікарська діяльність у ній»).

Таким чином, одонтологічні товариства та їх друковані видання стали центрами наукової комунікації між фахівцями, що надавали стоматологічну допомогу, консолідували медичну та стоматологічну спільноту (лікарів – одонтологів, зубних лікарів, дантистів), створювали та розповсюджували наукову друковану продукцію, популяризували нові методи діагностики, профілактики і лікування зубів та порожнини рота.

Дискусійним було питання освіти для лікарів та фахівців зуболікарської справи. Адже зуболікарську допомогу надавали три спеціалісти: лікар з вищою медичною освітою – одонтолог, зубний лікар, який пройшов навчання за затвердженою програмою протягом 2,5 років, і дантист. З ініціативи одонтологічних товариств на наукових зібраннях, з'їздах обговорювалися питання необхідності запровадження фундаментальної загально-медичної підготовки для одонтологів, що можливо лише за умов здобуття зуболікарської освіти в університетах. Одонтологічна освіта в Україні мала «приватнопідприємницький характер зуболікарських шкіл», і головним питанням реформування була організація державних одонтологічних факультетів. Такий крок був необхідний для підвищення фахової підготовки зубних лікарів за єдиними уніфікованими програмами підготовки з метою створення державної системи надання зуболікарської допомоги для всіх верств населення.

Воєнні події, перша світова війна, Жовтнева революція загальмували цей процес на деякий час.

Таку реформу в галузі стоматології було проведено громадським діячем і лікарем П.Г. Дауге декретом від 1 жовтня 1918 року, в якому передбачалося, що «...зуболікарська освіта буде невід'ємно пов'язана з усією системою вищої медичної освіти».

Улітку 1919 року в результаті об'єднання трьох приватних зуболікарських шкіл у Києві створено Вищий науково-навчальний заклад – Державний зуболікарський інститут, де навчання проводилося протягом 4-х років. Фактично цим кроком зуболікарську освіту було передано до медичних факультетів університетів і стоматологія визнавалася невід'ємною складовою медицини. Реформування стоматологічної освіти та створення зуболікарського інституту повинні були вирішити ряд науково-методичних питань організації стоматологічної допомоги у країні, надання висококваліфікованої та доступної допомоги для всіх верств населення. Також було реорганізовано приватні зуболікарські клініки в державні установи, що надавали стоматологічну допомогу.

Фактично з відкриттям першого вищого науково-навчального закладу стоматології на території України розпочинається новий історіографічний період формування та становлення української наукової стоматологічної школи. Стоматологія в Україні стала галуззю медицини, що використовує її наукове та практичне надбання, застосовує нові науково обґрунтовані методи діагностики, профілактики та лікування захворювань порожнини рота. І саме з цього моменту йде відлік часу формування та становлення української наукової стоматологічної школи.

У жовтня 1920 року Державний зуболікарський інститут було реорганізовано в одонтологічний факультет Інституту охорони здоров'я (Національний медичний університет імені О.О. Богомольця). Пізніше одонтологічні факультети було відкрито в Харкові (1921) та Одесі (1921).

Для розробки та впровадження нових технологій у стоматології необхідні були наукові підходи до профілактики, діагностики й лікування хвороб порожнини рота. Активна і тривала робота одеського наукового одонтологічного товариства, підготовка та друк наукових журналів, високий рівень фахової підготовки, великий масив науково-практичних статей – усе це стало основою для організації у 1928 році в Одесі Українського державного інституту зуболікування, а з 1949 року науково-дослідного інституту стоматології.

За радянських часів центрами наукової діяльності та фахової стоматологічної освіти були стоматологічні факультети медичних інститутів. Студенти стоматологічних факультетів вивчали медицину та передові технології лікування зубів і порожнини рота. Розвивалася стоматологічна наука, захищались дисертаційні роботи. В університетах формувались потужні наукові стоматологічні школи.

Разом з тим науково-педагогічні працівники, видатні професори зі стоматології спілкувались і співпрацювали із практичними лікарями, які вже закінчили навчання, на лікарських і наукових товариствах. Зібрання стоматологічних товариств ініціювало конференції, з'їзди, на яких кожна стоматологічна школа мала змогу представити свої досягнення, нові наукові напрацювання та поділитись новими методиками діагностики, профілактики й лікування у стоматології.

Перший Всеукраїнський стоматологічний з'їзд відбувся в м. Одеса в 1932 році, основним гаслом якого було «Покращення стоматологічної допомоги населенню України». За радянських часів було проведено 7 стоматологічних з'їздів стоматологів України, на яких розглядалися питання організації стоматологічної допомоги, запровадження наукових досягнень у практичну діяльність стоматологічних закладів, профілактики стоматологічних захворювань, підготовка стоматологічних кадрів. Збільшується кількість стоматологічних факультетів, посилюється науково-педагогічний потенціал. Викладачі стоматологічних факультетів, відомі професори формують наукові школи, у співпраці із практичними лікарями-стоматологами вивчають розповсюдженість основних стоматологічних хвороб у своєму регіоні, науково обґрунтовують методи профілактики й лікування. Налагодження взаємозв'язку та плідна співпраця між видатними професорами, науковцями і практичними лікарями відбувається на зібраннях наукових товариств стоматологів областей. Формуються потужні наукові школи в Києві, Харкові, Одесі, Львові, Дніпропетровську, Донецьку, пізніше в Івано-Франківську, Вінниці, Тернополі. У Полтаві створено Українську медичну стоматологічну академію. Післядипломна освіта, підвищення кваліфікації, набуття нової спеціалізації лікарів-стоматологів відбувається у двох вищих навчальних закладах – інститутах удосконалення лікарів у Києві та Харкові.

Створено потужну державну систему стоматологічної допомоги, що включає обласні стоматологічні лікарні, міські, районні поліклініки. Налагодження система управління стоматологічними закладами охорони здоров'я – від головного позаштатного спеціаліста Міністерства охорони здоров'я до обласних і районних головних спеціалістів у стоматології. Майданчиком, де збираються провідні науковці, практичні лікарі, є науково-практичні стоматологічні товариства. Під егідою товариств організуються засідання, конференції, на яких обговорюються нагальні питання організації й надання стоматологічної допомоги, питання профілактики та проведення диспансеризації, запровадження нових технологій у практичну охорону здоров'я.

Українське наукове товариство стоматологів було співзасновником фахового видання для стоматологів «Проблеми стоматології», «Вісник стоматології».

Значні зміни у професійній організації стоматологів відбулися після проголошення України самостійною державою. Наукове товариство стоматологів України прийняло рішення про його реорганізацію в Асоціацію стоматологів України (АСУ). Цей крок був зумовлений необхідністю

інтеграції у світове співтовариство стоматологів на засадах його постійного члена. А це було можливо після створення та законодавчо затвердженого об'єднання стоматологів і зубних техніків у асоціацію.

23 жовтня 1994 року засновано Асоціацію стоматологів України, яка була правонаступницею науково-практичного товариства лікарів-стоматологів України. Асоціація стоматологів України об'єднала лікарів-стоматологів і зубних техніків із 27-и регіональних (обласних) асоціацій, професорів і викладачів усіх вищих навчальних медичних закладів України, наукових співробітників науково-дослідного інституту стоматології.

У 1998 році на 86 конгресі Всесвітньої федерації стоматологів (FDI) було прийнято Асоціацію стоматологів України як постійного члена. Завдячуючи президенту Асоціації стоматологів України, професору М.Ф. Данилевському, українська наукова стоматологічна школа отримала офіційне міжнародне визнання світового співтовариства стоматологів.

Таким чином, голос українських стоматологів, наукове надбання, їх теоретичні та практичні напрацювання через Асоціацію стоматологів України представлено світовому співтовариству.

Асоціація стоматологів України активізує наукові та професійні зв'язки із країнами світу – Польщею, Німеччиною, Італією, Іспанією, США, Канадою, Литвою. Поновлюються зв'язки вже з асоціаціями пострадянських країн – Казахстану, Грузії, Білорусі, Росії, Азербайджану, Молдови, Вірменії.

Асоціація стоматологів України має свої друковані видання «Современная стоматология», «Новини стоматології» та журнал практичного лікаря «Дентаклуб». Із 2017 року під егідою ГО «Асоціація стоматологів України» видається міжнародний науково-практичний журнал «Стоматологія. Естетика. Інновації». Українське наукове товариство стоматологів було співзасновником фахового видання для стоматологів «Вісник стоматології».

За підтримки Асоціації стоматологів України вітчизняні вчені представляють свої наукові розробки на всесвітніх стоматологічних конгресах у вигляді усних доповідей. Українські вчені публікують свої наукові праці в міжнародному стоматологічному журналі FDI «International Dental Journal».

На сьогодні в Україні працюють більш ніж 26 тис. лікарів-стоматологів, стоматологічні дисципліни викладаються на 18-ти стоматологічних факультетах. Вивчення епідеміології стоматологічних захворювань, розробка нових технологій у стоматології проводить ДУ «Науково-дослідний інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії Національної академії медичних наук України», післядипломну освіту, підвищення кваліфікації лікарів-стоматологів проводять НМАПО ім. П.Л. Шупика та Харківська медична академія післядипломної освіти. В Україні при медичних університетах створюються інститути післядипломної освіти, які також підвищують кваліфікацію лікарів-стоматологів. У відповідності зі своїм фахом лікарі організуються у фахові асоціації – пародонтологів, ортопедів, ортодонтів, щелепно-лицевих хірургів, ендодонтистів, дитячих стоматологів та інші. Разом із тим, основним об'єднувачим майданчиком для лікарів є Асоціація стоматологів України, де вирішуються спільні питання організації стоматологічної допомоги, стоматологічної освіти, науки та практичної діяльності.

За ініціативи ГО «АСУ» проводяться з'їзди, науково-практичні конференції, симпозіуми. У 2012 році було організовано 1-й національний український стоматологічний конгрес, метою якого було висвітлення сучасних наукових напрямів розвитку української стоматології та ключових досягнень у практичній стоматології.

Громадська організація «Асоціація стоматологів України» виступає активно в реформуванні медицини та стоматології. Із 2016 року АСУ увійшла в національну лікарську раду та стала її співзасновником, що об'єднує всі медичні асоціації, що існують в Україні. Головною метою національної

лікарської ради є підготовка, широке громадське обговорення законопроектів України щодо медицини, а саме «Про лікарське самоврядування», «Про первинну медико-санітарну допомогу», «Про організацію медичного обслуговування населення в Україні», «Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів». На засіданнях координаційної ради ГО «Асоціація стоматологів України» обговорюються питання стоматології, реформування стоматології та медицини, доповнення до законопроектів, що є на розгляді у Верховній Раді України.

За активної участі асоціації проходили парламентські слухання «Медична освіта в Україні: погляд у майбутнє» та багато інших заходів, де обговорювались питання медичної реформи в Україні, питання комунікації між медичними працівниками й пацієнтами, питання етики професійної взаємодії медпрацівника та хворого.

Захист професійної діяльності лікаря-стоматолога є на часі сьогодні. Тому за ініціативи Асоціації організуються семінари із провідними юристами України в питаннях медичного права, юридичних аспектів професійної діяльності лікаря, захисту його прав.

Таким чином, ГО «Асоціація стоматологів України» є дієвою організацією, що забезпечує координацію роботи лікарів-стоматологів між собою, міжпрофесійну комунікацію з лікарями загальної практики через національну лікарську раду, з державними установами – Міністерством охорони здоров'я, комітетом з охорони здоров'я Верховної Ради України. З метою покращення наукових розробок у стоматології асоціація підписала відповідний договір про співпрацю з Національною академією медичних наук України.

Асоціація як член Всесвітньої федерації стоматологів представляє досягнення вітчизняної науки та практики світовому співтовариству; приймає участь у вирішенні важливих питань здоров'я порожнини рота, що розглядаються на засіданнях генеральної асамблеї FDI; інформує світову спільноту про поширеність основних стоматологічних захворювань, особливості освіти, організації стоматологічної допомоги, заходи, що проводяться для стоматологів.

Стоматологічна спільнота України готується до проведення четвертого національного українського стоматологічного конгресу, що пройде від гаслом «До сторіччя формування Української наукової стоматологічної школи». На цьому високому зібранні науковці та лікарі-стоматологи з державних і приватних клінік, організатори охорони здоров'я, молоді науковці та лікарі поділяться своїми науковими досягненнями, практичними напрацюваннями, новими методиками діагностики, лікування та профілактики. Як і більш ніж 100 років тому, будуть актуальними питання епідеміології основних стоматологічних хвороб і комплексних програм їх профілактики. Будуть розглянуті питання професійного захисту діяльності лікарів-стоматологів і стоматологічних клінік. І наше головне завдання на сьогодні – зберегти та примножити наукові надбання української школи, потужну загальнодержавну систему надання стоматологічної допомоги й покращити здоров'я порожнини рота мешканців України.

*І.П. Мазур,
президент громадської організації
«Асоціація стоматологів України»*

Павленко Володимир Максимович

(03.07.1929–21.05.2017 рр.)

21 травня 2017 р. на 88-у році пішов із життя кандидат медичних наук, доцент Володимир Максимович Павленко.

На життєвому шляху Володимира Максимовича було чимало випробувань. Його дитинство припало на роки Великої Вітчизняної війни, після закінчення якої він здобув восьмирічну освіту в місті Красноармійську Донецької області. Потім він навчався на зуботехнічному відділенні Львівської зуболікарської школи. Далі були служба в лавах Радянської Армії, праця у стоматологічних лікувальних закладах і нарешті навчання на стоматологічному факультеті медичного інституту. Протягом декількох років Володимир Максимович працював лікарем-стоматологом-ортопедом, а в 1965 році прийшов на знов створену кафедру ортопедичної стоматології Донецького державного медичного інституту ім. М. Горького в якості асистента. Досвідчений клініцист, він у 1970 році захистив кандидатську дисертацію, у 1973 році став доцентом кафедри ортопедичної стоматології, а роком пізніше очолив цю кафедру і керував нею 23 роки.

Наукові досягнення Володимира Максимовича Павленка, які мають чітку практичну спрямованість, широко відомі вченим і лікарям-стоматологам України. Значне місце в його науковому доробку займають оригінальні методики протезування за повної відсутності зубів, розроблені ним конструкції та відбиткові матеріали. В.М. Павленко є автором більш ніж 150 наукових праць, кількох монографій, більш ніж 30 авторських свідоцтв і патентів. Під його керівництвом було виконано й успішно захищено три кандидатські дисертації. Володимир Максимович мав величезний клінічний досвід як лікар-стоматолог вищої категорії. Під його керівництвом кафедра ортопедичної стоматології пройшла шлях становлення і стала центром підготовки висококваліфікованих лікарів-стоматологів-ортопедів Донеччини. Протягом двох десятиріч В.М. Павленко очолював методичну комісію медичного інституту зі стоматологічних дисциплін, зробивши значний внесок у вищу стоматологічну освіту нашої країни.

Володимир Максимович – талановитий педагог, досвідчений організатор навчального процесу, висококваліфікований лікар, яскрава особистість. Своім відвертим і чуйним ставленням до людей, творчою працею, готовністю передати знання та досвід майбутнім спеціалістам він здобув любов і повагу всієї стоматологічної спільноти України.

Його діяльність була відзначена подяками ректора університету, МОЗ України, грамотою Вищої атестаційної комісії МОН України. Також він був нагороджений орденом Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня.

Світла йому пам'ять у серцях його рідних, учнів і колег.

ФОРМУЛА ЗДОРОВЫХ ЗУБОВ БЕЗ КАРИЕСА

Семейство герметиков Фиссурит

- Фиссурит: текучий герметик для неинвазивного запечатывания фиссур
- Фиссурит FX: высоконаполненный (55 % по весу) герметик с очень малой усадкой для отпрепарированных фиссур, а также для лечения начальных форм кариеса
- Фиссурит F: герметик со фтором для неинвазивного запечатывания фиссур

Официальные дистрибьюторы в Украине:
Дентал депо Запорожье · Медсервис · Меридиан
Оксамат-Дент · Оксия · Стамил · Укрмед · Усмішка

Fissurit

4 НАЦІОНАЛЬНИЙ
УКРАЇНСЬКИЙ
СТОМАТОЛОГІЧНИЙ
КОНГРЕС

Запрошення

4-й НАЦІОНАЛЬНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
СТОМАТОЛОГІЧНИЙ КОНГРЕС

**“Мультидисциплінарний підхід
в діагностиці, лікуванні
та профілактиці стоматологічних
захворювань”**

20-21 жовтня 2017р.

м. Київ

Громадська організація
**АСОЦІАЦІЯ
СТОМАТОЛОГІВ
УКРАЇНИ**

Вітаємо із днем народження!

1 серпня д-ру мед. наук, професору Є.Я. Костенку, президенту Асоціації судової стоматології України, академіку Української академії наук, декану стоматологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» виповнюється 44 роки.

За роки своєї діяльності проф. Є.Я. Костенко розробив ряд лікувально-діагностичних методик і матеріалів, що застосовуються при лікуванні основних стоматологічних захворювань, набір комп'ютерних методів для ідентифікації осіб за стоматологічним статусом на основі рентгенологічних досліджень, а також низку новітніх методичних рекомендацій для реалізації принципів судової одонтології в судово-медичній практиці. На сьогодні професор Є.Я. Костенко – перший в Україні судовий стоматолог, який пройшов відповідне стажування та сертифікацію в питаннях ідентифікації жертв масових катастроф за одонтологічним статусом на курсах IOFOS і DVI/Interpol, член Osteuropa Verein Rechtsmedizin (Німеччина), International Organization for Forensic Odonto-Stomatology (Італія).

Сприяючи методологічному становленню цілого нового науково-практичного напрямку, у 2012 році заснував Асоціацію судової стоматології України, таким чином забезпечивши розвиток даної специфічної науково-практичної галузі на території нашої держави. За ініціативи Є.Я. Костенка паралельно було створено Науково-навчальний центр судової стоматології на базі стоматологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет». У 2013 році разом з учнями представив результати проведених наукових досліджень на IOFOS Congress 2013 (конгресі Міжнародної організації судової одонто-стоматології) – єдиному у світі науковому форумі, що масштабно об'єднує всіх представників даної науково-практичної галузі, забезпечивши цим самим вступ Асоціації судової стоматології України у структуру IOFOS і створення регіонального центру IOFOS на базі науково-навчального центру судової стоматології. Таким чином, Є.Я. Костенко виступає фундатором цілісної наукової школи судової стоматології в Україні, основі напрямки роботи якої присвячені питанням ідентифікації осіб за стоматологічним статусом та експертної оцінки якості надання стоматологічної допомоги.

Свого часу зініціював в Україні заснування першої команди судових-стоматологів – аналога DVI Interpol для участі у випадках ідентифікації осіб жертв масових катастроф, терористичних актів, техногенних і транспортних аварій та очолив команду фахівців науково-навчального центру судової стоматології на запит Київського міського бюро судово-медичної експертизи з метою участі у процесі експертизи осіб, які загинули при катастрофі літака рейсу МН17 на території Донецької області.

На даний час Євген Якович очолює спеціалізовану вчену раду із правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальностями 14.01.03 «Хірургія» та 14.01.22 «Стоматологія» в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» і входить у склад спеціалізованої вченої ради Д 26.613.03 із правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальностями «Шкірні та венеричні хвороби», «Судова медицина», «Клінічна лабораторна діагностика» у НМАПО ім. П.Л. Шупика.

Із 2016 року входить у склад керівництва центральних статутних органів ГО «Асоціація стоматологів України» в якості члена правління, із 2017 – президент Асоціації стоматологів-ортопедів і зубних техніків України. У 2017 році був включений у склад міжнародного наукового комітету IOFOS International Conference 2017 в якості експерта наукових робіт, що подавались для програми конференції, яка відбудеться у вересні 2017 року в Бельгії.

Бажаємо імениннику подальшої наснаги в реалізації всіх майбутніх проектів, підтримки та розуміння, здоров'я й терпіння в його повсякденній діяльності, нових наукових і професійних вершин на шляху вдосконалення стоматологічної галузі в Україні!

Чи дійсно зубні протези Ваших пацієнтів чисті?

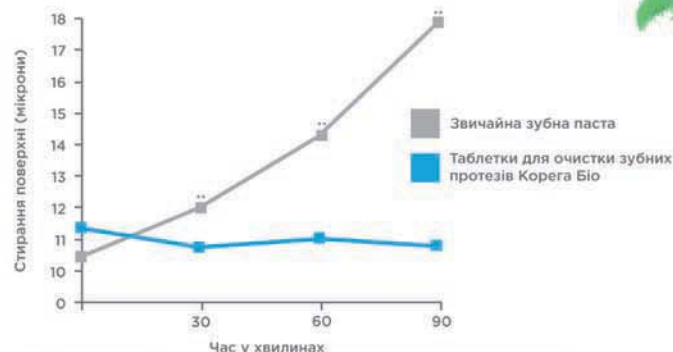
Навіть візуально чисті знімні зубні протези можуть приховувати небезпеку.

Поверхня зубних протезів має пористу структуру, в цих порах можуть розмножуватися мікроорганізми.¹ **80%** пацієнтів використовують зубну пасту для очищення знімних зубних протезів.^{2,3} Зубні протези відрізняються від природних зубів, вони в **10 разів** м'якші за зубну емаль.⁴ Зубні паста містять абразиви, що можуть пошкоджувати зубний протез та створювати мікроподряпини на поверхні протезу, які є сприятливим середовищем для колонізації мікроорганізмів.⁵ В результаті це може спровокувати розвиток подразнення ясен та неприємний запах від протезів Ваших пацієнтів. Внаслідок неправильного очищення якість зубних протезів може погіршитись, що, в свою чергу, може негативно вплинути на досвід їх використання.

Таблетки для очищення зубних протезів Корега Біо спеціально розроблені для догляду за зубними протезами.

- Таблетки для очищення зубних протезів Корега Біо надають пацієнтам **подвійні переваги**, включаючи **механічне та хімічне** очищення.*
- Доведено, що утворений за допомогою таблеток Корега Біо розчин **руйнує біоплівку[†]** та **знищує мікроорганізми**, навіть у важкодоступних порах, що знаходяться на поверхні зубного протезу.^{6,7}
- Таблетки для очищення зубних протезів Корега Біо **не містять абразивів⁸** та, на відміну від зубної паста, не утворюють подряпини на поверхні протезу, які сприяють колонізації мікроорганізмів.

Використання таблеток для очищення зубних протезів Корега Біо сприяє значному (p<0,005) зменшенню утворення подряпин у порівнянні зі звичайною зубною пастою⁸

Slip, placebo-controlled randomized three-stage crossover study conducted with 26 participants, who performed brushing of dentures for 90 minutes with regular toothpaste (RDA-95) and with Korega Bio denture tablets on acrylic denture material. Changes in surface roughness were measured at 0, 30, 60 and 90 minutes. Surface roughness was measured with a profilometer. **p<0.005.

Інформація для медичних та фармацевтичних працівників, а також для розповсюдження в рамках спеціалізованих заходів з медичної тематики.

*При використанні відповідно до інструкції, що знаходиться всередині упаковки.

[†]Частинки окремих видів біоплівки, після 5-хвилинного вимочування у дослідженні *in vitro*.

Посилання: 1. Glass RT et al. J Prosthet Dent. 2010; 103(6):384-389; 2. Marchini L et al. Gerodontol. 2004; 21:226-228; 3. Barbosa L et al. Gerodontol. 2008; 25:99-106; 4. GSK Data on File; Literature review. August 2013; 5. Charman KM et al. Lett Appl Microbiol. 2009;48(4): 472-477; 6. GSK Data on File; Lux R. 2012; 7. UCLA report: Biofilms Growth of Klebsiella pneumonia and Fusobacterium nucleatum on Denture Material Discs and Treatment with Denture Cleanser. R. Lux Aug 2012; 8. GSK Data on File; L2630368. October 2006.

Таблетки для очищення зубних протезів КОРЕГА Біо: свідоцтво про державну реєстрацію №13432/2013 від 30.12.2013. Імпортер та уповноважена організація в Україні: ТОВ «ГлаксоСмітКлайн Хелскер Юкрейн Т.О.В.», Україна. Адреса: 02152, м. Київ, проспект Павла Тичини, 1-В. Повідомити про небажане явище чи скаргу на якість продукту Ви можете в ТОВ «ГлаксоСмітКлайн Хелскер Юкрейн Т.О.В.» за тел. (044) 585-51-85 або на e-mail: oax70065@gsk.com. Інформаційний матеріал №CHUKR/CHPLD/0021/16. Дата виготовлення: грудень 2016 р.

Запропонуйте Вашим пацієнтам таблетки для очищення зубних протезів Корега Біо для ефективного та дбайливого догляду за зубними протезами.

Допоможіть Вашим пацієнтам їсти, розмовляти та посміхатися впевнено разом із засобами для догляду за зубними протезами Корега

ЦИФРАН СТ

Регістраційне посвідчення МОЗ України № UA/6375/01/01 від 03/08/2012 р.

Рационально підбране поєднання **ципрофлоксацину** і **тинідазолу** в антибактеріальному препараті **Цифран СТ** дозволяє рекомендувати його для широкого використання в щелепно-лицевій хірургії*

Хороша дифузія препарату зумовлена високою ліпофільністю і більш тривалим постантибіотичним ефектом*

Цифран СТ є ефективним антибіотиком, який дозволяє досягти успіху не тільки при лікуванні гнійно-запальних захворювань (абсцеси і флегмони щелепно-лицевої області), але і для профілактики розвитку ранніх запальних ускладнень*

Препарат володіє широким спектром антимікробної активності до мікрофлори, яка найчастіше зустрічається у хворих в щелепно-лицевій області*

*А.А.Тимофеев, Е.В.Горобец, Е.П.Весова, С.В.Витковская, Мазен Штай Тамими, М.В.Ковалев, В.Л.Леснухин, С.М.Тимошук

ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ АНТИБАКТЕРИАЛЬНОГО ПРЕПАРАТА ЦИФРАН СТ ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ И ПРОФИЛАКТИКИ ГНОЙНО-ВОСПАЛИТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕССОВ ЧЕЛЮСТНО-ЛИЦЕВОЙ ОБЛАСТИ

Склад:

діючі речовини: цiproфлoкcaцину гiдрoхлoрид, тинiдазол;

1 таблетка, вкрита оболонкою, містить цiproфлoкcaцину гiдрoхлoриду еквiвалентно цiproфлoкcaцину 500 мг; тинiдазолу 600 мг.

Показання.

Лікування змішаних інфекцій, викликаних чутливими анаеробними і аеробними мікроорганізмами (повний перелік показань наведено в інструкції для медичного застосування).

Побічні реакції.

Спричинені цiproфлoкcaцином. Інфекції та інвазії: кандидоз – нечасто; антибіотикоасоційований коліт – рідко.

Спричинені тинiдазолом. Небажані ефекти відзначали нечасто, вони були легкими та минали самостійно.

Порушення загального стану та пов'язані зі способом застосування препарату: підвищення температури тіла, підвищена втомлюваність (повний перелік показань наведено в інструкції для медичного застосування).

Повна інформація про лікарський засіб – в інструкції для медичного застосування.

Дана інформація призначена виключно для дипломованих фахівців медичної сфери, а також для поширення на семінарах, конференціях, симпозиумах з медичної тематики. Увага! Є протипоказання. Рекомендовано ознайомитися з повною інструкцією для медичного застосування препарату.

ТОВ "Ранбаксі Фармасьютикалс Україна" (група компаній "САН ФАРМА").

02121, Україна, м. Київ, вул. Харківське шосе, 175, оф. 14. Тел: +38044 3717721; факс: +38044 3717725.

Вартість дзвінка – згідно з тарифами вашого оператора.